

İSLÂM GERÇEĞİ, Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Yayınları No: 197. Ankara, 1995, 2. baskı, 103 sayfa. Yazı Heyeti; Prof. Dr. Hüseyin Atay, Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk, Prof. Dr. Beyza Bilgin, Prof. Dr. Rami Ayas, Dr. Arif Güneş, Dr. Hasan Elik.

Kitabı sunuşunda İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sait Yazıcıoğlu, kitabın yazılış amacını şöyle belirtmektedir: "Bu kitap, İslâm dininin itikat, amel, ahlâk ve hukuk boyutlarının daha kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla bir heyet tarafından hazırlanmıştır."

Kitabın önsözünde yazı heyeti şu noktaları ön plâna çıkarmaktadırlar:

Kur'an'ın anladığı manada din, Allah'ın insanoğluna mutlu ve huzurlu yaşaması için tuttuğu bir ışıktır. Bu ışık, peygamberler aracılığıyla gönderilmiştir. Ne yazık ki insanoğlu dini, egoist hesapları ve iştahları ile yozlaştırmakta ve Allah'ın iradesinin dışına çekerek kendisini mutlu eden bir kurum olmaktan çıkarmaktadır. Kur'an bize gösteriyor ki, ilâhî iradenin dışına çekilerek insan nefsinin hesaplarına uydurulan din, mutluluk yolu olmaktan çıkarak bir kahr ve kavga ocağına dönüşmektedir.

Her peygamberin mesajı, kendisinden hemen sonra yozlaştırılmıştır. Cenab-ı Hak, her yozlaştırmayı düzeltmek üzere yeni bir peygamber göndermiş ve bu süreç Son Peygamber'in gelişine kadar devam etmiştir.

Son Peygamber'in gelişi, başka bir deyişle peygamberliğin son buluşu, insanoğlunun dinde vücut verdiği yozlaştırmaları düzeltmede başka bir tedbiri gerekli kılmıştır. Bu tedbir, Son Peygamber'e vahyedilen kitabın, yani Kur'an'ın ilâhî korumaya alınması, insanlığın tahrir ve tahrifinden uzak tutulmasıdır. Bu demektir ki, Kur'an'ın gelişinden sonra dinde ortaya çıkacak saptırmaların ortadan kaldırılması, Yaratıcı'nın korumasındaki Kur'an'a başvurmakla mümkün olacaktır.

Hz. Muhammed'in vefatının hemen ardından, onun tebliğ ettiği mesaja yönelik saptırmalar başlamış ve bunlar zaman içinde yoğunlaşarak Kur'an'la bazı konularda çelişen sanki yeni bir din şeklinde vücut bulmuştur. Kur'an'ın getirdiği İslâm dininin karşısına dikilmiş, rakip bir görüntüde olan bu oluşumu tarihî, kültürel sürecin ortaya çıkarttığı örfler ile hiçbir esasa dayanmayan hurafelerin şekillendirdiği, belirtilmektedir.

Günümüzde İslâm dünyasında, o arada Türkiye'de, bir kısım çevrelerce sahnelenen sözkonusu oluşumun gerçek Kur'an dininiyle ilişkisinin yüzde kaç olduğu sorusu üzerinde durulmaktadır.

İşin, bizim ülkemiz açısından daha kötü bir yanı vardır. Bu kültürel ve hurafeye dayalı oluşumun, ülkemiz ve insanımız üzerindeki tarihsel kin ve iştahları tatmin etmek ve Türkiye'yi yıkıma götürmek için

iç ve dış bazı mihraklar tarafından aleyhimizde kullanılan bir numaralı kurum halinde işletildiği görülmektedir. Aynı dini kabul etmiş insanlar, çeşitli oyunlarla "inanamlar-inanmayanlar" diye bölünmek suretiyle bir kavgaın içine itilmektedirler. Kısacası, insanımızın bin yılı aşkın bir süre canla başla hizmet ettiği din, aleyhimizde bir yıkım aracı olarak kullanılmaktadır.

Bu karanlık ve yıkıcı gidişin durdurulabilmesi, Allah'ın buyruğu İslâm'ın bu kültürel oluşum ve hufafelerden arındırılmasına bağlıdır. Bunun için, milletçe bir seferberliğe girmemiz kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu seferberliğin en önemli ve ilk adımı Kur'an'ı tanımaktır. Bu tanıma sayesinde, Kur'an mesajındaki dini kavrayarak sözkonusu oluşumları doğru zemine oturtacak güce ulaşılabilir. Bu gücü elde etmenin en değerli imkânları, özellikle hürriyet imkânı, bilim ve düşünce potansiyeli Türkiye'dedir. İslâm'ın yalan ve sahteliklerden temizlenmesi gayretinde Türkiye'nin tökezlemesi İslâm dünyasının kaderinin kararı anlamına gelebilir. Bu bakımdan ülkemiz ve insanımız, tarihsel görevlerinden birini daha yerine getirmek üzere tarih tarafından sahneye çağırılmaktadır, denilmektedir.

Kitabın, bu tarihsel görevin yerine getirilmesi için Kur'an denetiminde girilmiş bir hizmetin ilk ürünü olduğu belirtilerek temel meseleleri ana hatlarıyla ve Kur'an'da yer aldığı şekilleriyle verdiklerini, detaylara ve alt kavramlara ilişkin açıklamaları daha sonra gerçekleştirilecek çalışmalara bıraktıklarını belirtmişlerdir.

Kitabın birinci bölümünde İnsan ve Din, birinci kısımda ise insan-din ilişkisi üzerinde durularak, din, mutlak varlık, insan, inanç, ibadet, gruplaşma (cemaatleşme), itikad ve esasları, dinî topluluklar, cemaatçik, semavî din, beşerî din gibi kavramlar açıklanmıştır. İkinci kısımda, semavî dinler ve esasları üzerinde durularak Allah kavramı açıklanmıştır.

Allah kavramı: İnsanın aklına gelebilecek herhangi bir varlıktan başkadır. İnsanlardan herhangi biri O'na manen yücelmek ve ulaşmak isterse, hiçbir yaratığa ihtiyaç duymadan doğrudan doğruya, kalbi, zihni, aklı ve bütün varlığı ile samimi bir şekilde aracısız yalnız O'na yönelmesi, O'na bağlanması ve güvenmesi yeterlidir. Çünkü O, tektir.

Allah insanı, taşa, ağaca, puta, heykele, insana (peygamber, şeyh, veli, bilgin, önder olsun) tapmaktan kurtarmak için, onu, kendi sevgili kulu yaparak, kişilik sahibi kılmak ister; ancak, insanın kendisini var edene karşı şükretmesi gerekir. Kur'an, Allah'ın insana çok merhametli olduğunu, hiç kimseye anlatmadan tövbe ederek kendisinden af dilemesiyle günahlarından arınacağını ve bundan dolayı kimseye mahçup olmaması gerektiğini açıkça bildirmektedir. "Allah'ın merhameti dünyaları kaplamıştır." (A'raf, 156). Allah'a sevgi ve saygıyla, içtenlikle yönelmek ve bağlanmak gerekir. Kur'an'ın bildirdiği Allah, "adalet ve merhamet sahibidir. Hem acıyan, hem koruyandır." (Fatıha, 1-2).

Allah dışında herhangi bir kişi veya gücün, herhangi bir gerekçeyle Allah'ın yanında söz, hüküm, etki, şefaaf, yaklaşırcılık imkânına sahip kılınması veya düşünülmesi şirk, yani Allah'a ortak koşmaktır. "Yoksa Allah'tan başka şefaafçılar mı edindiler?.. De ki: Şefaaf, tümünden Allah'ındır." (Zümer, 43-44).

Şirk, İslâm, peygamber, resul, nebi, vahiy, cibril gibi kavramlar açıklanarak peygamberimiz üzerine şu belirtilmiştir:

Hz. Peygamberin, Allah'tan emir almadığı ve sırf kendi fikrine göre hareket ettiği bazı hususlarda yanlışlarını Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de göstermiş ve düzeltmiştir. Böylece peygamberlik ile Tanrı

arasındaki mesafeyi insanlara anlatmak istemiştir. Bundan dolayı hiçbir müslüman, Hz. Peygamber'i insanüstü bir kutsallığa yükseltmeye koyulmamıştır. Ama, ne gariptir ki şeyhlerini, velilerini peygamberden daha yüce ve kutsal mevkiye yükseltmeyi başarmışlar... kurnazlık yapmışlar... fikirlerini İslâm'a göre meşru göstermeye çalışmışlardır.

Taakkul, beyyine, ilim, On Emir, iyi insan, Tevhid, Sünnet, Kur'an-ı Kerim konuları üzerinde durulmuş. İslâm dininin temel kaynak kitabı sadece Kur'an-ı Kerim'dir. Hiçbir söz O'nun dengi olamaz. O, Allah'ın sözüdür. Sunnet, Kur'an'a muhalif olamaz, denmiştir.

Bu tespitin, yine Kur'an'ın beyanlarıyla bizi götürdüğü temel kabul şudur: Din adına hüküm ve söz yetkisi yalnız Allah'ındır.

Dinin içeriğini, çerçevesini Kur'an'ın çizebileceği vurgulanarak, bunun dışında hüküm kaynağı aramak aldanış, kabullenmekse şirktir. yani Allah'a din koyma konusunda ortak koşmaktır, denmektedir. Kur'an'ın tebliğcisi olan Hz. Peygamber bu ana kaynağın dışında din adına hiçbir şey söylemez ve söylememiştir. Onun yaptığı, ana kaynağın zaman üstü buyruklarına açıklama getirmek ve o buyrukları canlı örneklerle insan hayatına kazandırmaktır. O halde, Hz. Peygamber'e isnat edilen bir söz veya fiil, Kur'an'daki buyruklarla çelişirse o söz veya fiilin Hz. Peygamber'e isnatı kabul edilemez. Bunun aksini söylemek, Allah dışında din sahibi ve koyucusu icat etmek olur ki, bunun Kur'an'daki adı şirktir.

Bu konuda söz sahibi olanın Allah'tan başkası olmadığı (En'am, 114)'te şöyle bildiriliyor: "Allah size Kitab'ı ayrıntılı bir biçimde indirmişken, Allah'ın dışında bir hakem mi ara-yayım?"

Tahrim kavramı açıklanırken de yine (En'am, 119)'da şöyle bildiriliyor: "Zorda kalışınız dışında üzerinize haram kıldığını bizzat kendisi size ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır. Birçokları, ilimsiz bir biçimde, kendi keyiflerine uyarak insanları şaşırtıyorlar. Hiç kuşkusuz senin rabbin sınır tanımaz azgınları çok iyi bilmektedir."

Âhret, hikmet, müşrik gibi kavramlar üzerinde durularak açıklanmıştır. (Necm, 28); "Onların ilmi yoktur. Ancak zanna uyarlar. Oysa zan, gerçeği elde etmede bir fayda sağlamaz."

İslâm, nezaket ve disiplinden ibarettir. Buradaki nezaket ve disiplin, hem fiziki-bedenî, hem zihni-aklî disiplindir.

Kur'an'daki şûra yani danışma emri üzerinde durularak, şîilerin "imam"ın yani müslümanların liderlerinin vasiyet ile tayini gerekir, inancını reddetmektedir. Bu emir karşısında, adaylar arasında en münasip görülenlerden biri olmasına rağmen şîilerin, Hz. Peygamber'in Ali'yi, imam tayin ettiğini iddia etmeleri doğru değildir.

Ayrıca, hadis, mezhep, itikadî mezhepler (Hâricî-Mürce), fıkıh mezhepleri, fıkıh, tasavvuf, tasavvuf mezhepleri, felsefî mezhepler üzerinde durularak açıklanmıştır.

Fikir ve düşünce hürriyetinden bahisle, bu fikir ve düşünce hürriyeti, büyük fikir, görüş sahibi kimselemin yetişmesini sağlamıştır. Doğal olmayan bu büyük fikir adamlarının görüşlerini kendilerine örnek alıp, onlara göre tıpatıp hareket etmeyi bir şahsiyet sahibi olmanın gereği görmek ve kendine onu bir kimlik olarak taşımaktır. Kur'an'ın getirdiği kimlik müslüman olma kimliğidir. Kur'an, "Ben müslümanım demekten daha güzel söz yoktur." (Fussilet, 33) derken, Müslümanları bir kimlik altında birleştirmektedir. Eğer bir müslüman İslâm kimliğini yeterli görmeyip de bir de mezhep kimliğini daha çok benimsiyor ve onunla toplumda tanınmayı istiyorsa, Kur'an'ın şiddetle reddettiği mezhepçiliği ve ayrılığı teşvik etmiş,

mezhebi din yerine koymuş ve dini gölgede bırakmış olur. Sonunda da dini yıkar, denmektedir.

Taklit dönemi ve örfün din haline getirilmesi bahsinde, Hicri 4/Miladi 10. asırda taklitin bağınazlığı taassubu o dereceye varmıştır ki, taklit etme, cemaatçilik ruhuna bürünmüş ve mezhepler arası silahlı çatışmalara sürüklemiştir, denmektedir. Her bir taklitçi, İslâm, Kur'an ve Hadis uğruna değil, taklit ettiği imanın doğruluğunu savunmaya ve başkasını yerle bir etmeye soyunmuştur. Hicri 4/Miladi 10. asırda başlayan bu mücadele, İslâm dünyasının çoğunluğunu teşkil eden bu tarikat ve fıkıh mezhepleri tarafından tarikatı ve mezhepçiliği din haline getirmiştir.

Mushaf, tarikat, tekke, dergah, hankah, vird, evrad, itikat gibi kavramlar üzerinde durularak açıklanmıştır.

Kitabın ikinci bölümü olan günlük hayat ve İslâm bahsinin birinci kısmı olan İslâm'ın itikad boyutunda İslâm'da ve itikadda zorlama olmadığı üzerinde durularak: "Dinde zorlama yoktur..." (Bakara, 256) ayetindeki zorlamayı müslüman olmayan kimseler için gibi anlayıp, müslümanları ise, ibadet ve bazı davranışlarıyla ilgili olarak zorlamak gerektiği kanaatini taşıyanları kendi toplumumuzda da görmekteyiz. Onların bu inançları yanlıştır. Ayet, müslümana da din hürriyeti tanımaktadır. Dinimizin gerek inanç unsurlarını gerekse ibadetle ilgili yönlerini çocuklara veya daha ileri yaştakilere zorla kabul ettirme ve yaptırmanın nasıl içinden çıkılmaz sorunlar yarattığını, onları nefrete ve inançsızlığa sürüklediğini de gözleyebilmekteyiz.

Yalnız kendilerinin müslüman oldukları duygu ve düşüncesiyle birtakım din kardeşlerini dinin dışına itmek çabasının, onları hor görmenin İslâm'da yeri yoktur. Bu nedenle bir müslümanın başka birini "nüfus cüzdanı müslümanı" gibi nitelendirmeye, inanç ve ibadet yönünden onu yargılamaya, aşağılamaya veya cezalandırmaya hiçbir hakkı ve yetkisi bulunmamaktadır. Yukarıdaki ayetlerden de anlaşılacağı gibi bizim dinimizde zorlama yoktur.

İkinci kısmında İslâm'ın amel boyutundan bahisle, İslâm, fitrat, din, şeriat gibi kavramlar üzerinde durularak açıklanmıştır.

Bizzat sahibi tarafından konulan İslâm adının, insanlar tarafından zaman içinde şeriat olarak sunulmuş olması, bu dinin muhtevasının da o doğrultuda anlaşılmasına sebep olmuştur. Bu şekilde insanlık ailesi bölünmüş, parçalanmış ve birçok toplum, adını ve kapsamını kendi koyduğu ama Allah'ı referans vererek kutsallaştırdığı bozulmuş dinlerin elinden çok çekmiştir.

Bu acıları tekrar yaşamamak için, insanlık bugün sahip olduğu korunmuş yegane kutsal belge olan Kur'an'ın içinde bulunan dinin adını ve muhtevasını bozmadan muhafaza etmelidir ve onu iyi anlamaya çalışarak, İslâm'ın yegane amacı olan insan mutluluğu için kullanılmalıdır, denilerek şeriatla İslâm'ın aynı olmadığı, şeriatın bir din ismi olamayacağı, bu uğurda çaba sarfedenlerin İslâm dinine zarar vereceği üzerinde durulmaktadır.

Fıkıh, fıkıh kuralları, tövbe, amel, ibadet, ibadetin faydaları, ahlâk, yüksek değerler, vasıla değerler, alışılan değerler (oluşturulmuş değer), mehir, hımar, takva, kısas, diyet, keffaret, kazif cezası, fasık gibi kavramlar üzerinde durularak açıklanmaktadır.

Üçüncü kısımda İslâm'ın ahlâk boyutu üzerinde durularak, ahlâk kavramı, Kur'an ahlâkının temel ilkelerinden bahsedilmiştir.

Dördüncü kısımda ise İslâm'ın hukuk boyutundan bahsedilerek, Kur'an'da hukuk, evlenme-boşanma, miras, şahitlik, örtünme, adam öldürme, terör suçları, müslüman toplumlararası savaş, hırsızlık, zina, İslâm'da yönetimi gibi konular üzerinde durulmuştur.

Biat ve şûra kavramları üzerinde durularak, Biat kavramı da, tıpkı şûra kavramı gibi Kur'an'ın cumhuriyet ve demokrasiye insan için en uygun sistem olarak baktığına delildir. Bunun böyle olması siyasal anlamdaki "hakimiyet halkındır veya milletindir." sözü, kozmolojik, ontolojik ve metafizik anlamdaki "hüküm Allah'ındır." sözüyle çelişmez. "Ağaç dikmek, buğday yetiştirmek bizim hakkımız ve görevimizdir." demek ağacın ve buğdayın insan tarafından yaratıldığını göstermez. Cenab-ı Hak, herşeyin hakimidir. Bütün kanunları ve kuralları, yaratıcı sıfatıyla O koyar. Ancak unutmamak gerekir ki, despotizmden uzaklığı, kişi ve hanedan hegemonyalarını yönetimden dışlamayı emreden, şûrayı kanunlaştıran da O'dur. O halde, şûranın bir uygulandığını ifade eden "hakimiyet milletindir." siyasal ve hukuksal ilkesi "hüküm Allah'ındır." ilkesinin karşıtı değil, uzantısıdır. Bu ilkenin amacı, Allah'ın dışlanması değil, yönetimin Allah'ın kanunları ve iradesi dışına çekilmesine yol açan cumhuriyet öncesi bazı sistem ve anlayışların dışlanmasıdır, denmektedir.

Kitabın devamında, adalet, iş ve emanetlerin ehil olanlara verilmesi, yöneticilerin yönetilenlerden olması, din ve vicdan hürriyeti, din ve lâiklik gibi konular üzerinde durularak, makaasid, ikrah gibi kavramlar açıklanmaktadır.

Kur'an sürekli bir biçimde, dini ilimle, imanı da akılla kucaklaştırmaktadır. Kur'an düşüncesinin bu yaklaşımı Ehl-i Sünnet geleneğinde adeta resmî din tanımı olarak şu cümleyi yüzyıllardan beri yaşatmaktadır: "Din, ilâhî bir konumdur ki, akıl sahiplerini kendi hür iradeleriyle mutlak hayra iletir."

İnsanoğlu daha başlangıçtan itibaren, Allah'a varmak niyetiyle teslim olduğu din kotarıcıların ilâhî iradeyi egolarının keyfi uğruna saptırmaları yüzünden zulme ve kötülüğe maruz kalmıştır. Bu din temsilcileri, Allah için iş yaparak insanı mutlu etmemişler, Allah'ın yerine iş yapmaya kalkarak kitleleri perişanlığa itmişlerdir. Allah'ın elinden çıktığı şekliyle mutluluk ve ahenk kurumu olan din, bu "saptırıcı temsilciler"nin elinde bir ıstırap ve kahr kurumu haline gelmiştir.

İşte laiklik, din gerçeğini egoları hesabına kullanmak için Allah'ın iradesini saptırarak "din" adı altında kendi keyiflerini egemen kılmak isteyen güçlere karşı bir savunma ve "nefes alma" çaresi olarak keşfedilmiştir.

Kitabın ortaya koymuş olduğu "İslâm Gerçeği" apaçık ve aydınlıktır. Din adına dini savunduklarını sanarak kendi din kardeşlerini yanlışa sürükleyen ve birbirine düşürenlerin alacağı çok dersler vardır. Dinim İslâm ve ben müslümanım diyenlere!

ALEV (KÂHYA) BİRGÜL
Türk Toplumuna İlgili Sosyal
Araştırmalar Bilim ve Uygulama
Kolu Uzmanı